

**ПРИВАТНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МІЖНАРОДНИЙ ЕКОНОМІКО-ГУМАНІТАРНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ АКАДЕМІКА
СТЕПАНА ДЕМ'ЯНЧУКА»**

ФАКУЛЬТЕТ ГЕОГРАФІЇ, ІСТОРІЇ ТА ТУРИЗМУ

КАФЕДРА ІСТОРІЇ, ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА ТА ФІЛОСОФІЇ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 10 МЕТОДОЛОГІЯ ІСТОРІЇ

Освітньо-професійна програма:	СЕРЕДНЯ ОСВІТА (ІСТОРІЯ ТА ПРАВОЗНАВСТВО)
Рівень вищої освіти:	другий (магістерський)
Спеціальність:	014.03 Середня освіта (Історія)
Галузь знань:	01 Освіта / Педагогіка

Рівне – 2023

Робоча програма навчальної дисципліни «Методологія історії» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Середня освіта (Історія та правознавство)» зі спеціальності 014.03 Середня освіта (Історія), галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Розробник: кандидат педагогічних наук, доцент Левдер Андрій Іванович

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри історії, теорії держави і права та філософії

Протокол № 1 від «29» 09 2023 року

Завідувач кафедри Лопецька (Лопецька Н.М.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Середня освіта (Історія та правознавство)» зі спеціальності 014.03 Середня освіта (Історія), галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Гарант освітньої програми Лопецька (Лопецька Н.М.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Схвалено навчально-методичною комісією факультету географії, історії та туризму

Протокол № 1 від «29» 09 2023 року

Голова Трацуня (Трацуня Т.І.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузь знань: 01 Освіта / Педагогіка	Обов'язковий освітній компонент	
	спеціальність 014.03 Середня освіта (Історія) Освітньо-професійна програма: «Середня освіта (Історія та правознавство)»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 3		1-й	1-й
		Семестр	
Загальна кількість годин – 150		1-й	1-й
		Лекції	
	Рівень вищої освіти: другий (магістерський)	30 год.	12 год.
		Практичні, семінарські	
		20 год.	10 год.
		Лабораторні	
		- год.	- год.
		Самостійна робота	
		100 год.	128 год.
	Вид контролю: екзамен		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Робоча програма навчальної дисципліни «Методологія історії» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня спеціальності 014.03 Середня освіта (історія) за освітньо-професійною програмою «Середня освіта (Історія та правознавство)».

Метою вивчення дисципліни є опанування здобувачами основ становлення методологічних принципів та засад наукових історичних дисциплін. Аналізувати сутність історичного знання в контексті сучасних світоглядно-методологічних парадигм. Формування у студентів системних знань у галузі методології історичних досліджень й теоретичне обґрунтування інструментарію історичного пізнання.

Завданнями вивчення дисципліни є:

- опанувати дисципліну як специфічну форму гуманітарного знання, що виконує важливі світоглядні та методологічні функції, розкрити її специфіку і значення;
- поглибити знання основних філософських законів та сучасних парадигм історичної науки;
- засвоїти основні концепти методології історії, вміти критично ставитись до них;
- осягнути філософію історії не лише як певну суму знань, а насамперед – усвідомлене відношення до світу;
- вивчити сучасний стан теоретичних підстав історіографії в її різних формах і напрямках;
- набути навиків самостійної оцінки сучасних здобутків історико-філософської науки.

Результатом навчання за дисципліною є набуття здобувачами відповідно до освітньо-професійної програми таких компетентностей:

Фахові компетентності (ФК)

ФК1. Здатність до поглиблення знань і розуміння предметної області та професійної діяльності.

Компетентності предметних спеціальностей (ПК)

ПК2. Вміти визначати та застосовувати теоретичні поняття, положення, концепції для аналізу й пояснень історичних фактів, явищ, процесів, використовувати комплекс наукових дефініцій для вирішення науково-практичних завдань.

ПК3. Знати та розуміти наукові основи певної тематичної області, методології дослідження історичного процесу у національному, європейському та світовому контекстах.

ПК4. Оволодіння основними історичними концепціями, поняттями, судженнями; здатність критично оцінювати результати наукових досліджень, висувати гіпотези, вибудовувати моделі процесів і явищ української та всесвітньої історії.

ПК8. Виявляти знання та розуміння наукових основ певної тематичної області, методології дослідження історичного процесу у національному, європейському та світовому контекстах та вміти моделювати їх у зміст навчання відповідно до обов'язкових результатів навчання.

ПК11. Здатність розуміти і усвідомлювати важливість ідеї миру, як імперативної умови людського буття, вміння втілювати принципи гуманізму та гуманістичної свідомості.

Результати навчання за дисципліною

Опанувавши дисципліну «Методологія історії», здобувачі повинні мати такі **програмні результати навчання**:

ПРН2. Знати і розуміти зміст основних напрямів і шкіл сучасної історичної науки, головних проблем у розвитку історіографії, основні аспекти теоретико-методологічного дискурсу усно історичних досліджень у просторі конструювання минулого

ПРН3. Характеризувати існуючі парадигми історії української державності, її обумовленість та соціодинаміку на тлі світових державотворчих процесів.

ПРН5. Орієнтуватися в міжнародному політичному житті, геополітичній обстановці, аналізувати суспільні явища й узагальнювати політичний досвід.

ПРН16. Розуміти і визначати актуальність цінності миру та аксіологічного значення миролюбства й гуманізму.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Методологія історії як наука та філософські традиції вивчення історії.

Тема 1. Історія як об'єкт філософських досліджень.

Предмет, завдання та структура курсу «Методологія історії». Загальні принципи наукового пізнання. Особливості історії як об'єкту досліджень. Зв'язок методології історії з філософією історії, історіографією, логікою, діалектикою, теорією пізнання (гносеологією), науковознавством, джерелознавством. Актуальність проблематики методології історії. Еволюція предмету методології історії. Основні проблеми сучасного вивчення історії.

Література: основна [2,3,16,18,21], допоміжна [24,27,33].

Тема 2. Об'єкт, суб'єкт історичного пізнання.

Поняття об'єкту та предмету пізнання в історії. Біологічне, антропологічне та соціальне в історичному пізнанні. Культура і цивілізація як способи репрезентації історії. Закон і закономірність в історії. Універсалістські (синтетичні) спроби представлення історії. Роль особи в історії.

Література: основна [1,3,6,8,12,21], допоміжна [24,27,30].

Тема 3. Антична історіографія та телеологія європейського середньовіччя.

Виникнення історичної рефлексії. Здобутки давньогрецької історіографії. Розвиток історичної думки в Давньому Римі. Історична думка античної епохи про проблему миру та війни. Християнська історична теологія. Теоцентризм як парадигма середньовічної культури. Проблема теодицеї в історичному ракурсі. Поняття «Вічного миру». Ідея єдності світу в середньовічній філософії.

Література: основна [2,3,8,14,21], допоміжна [24,26,29,31].

Тема 4. Історична думка від європейського Ренесансу до Просвітництва.

Ренесансні уявлення про історію. Антропоцентризм та гуманізм як базові дискурси Відродження. Пошуки шляхів розвитку історичної думки в 17 ст. Натурфілософія та філософсько-історична думка Просвітництва. «Всезагальний мир» епохи Просвітництва. Принцип деїзму в культурі Просвітництва.

Література: основна [2,3,8,14,21], допоміжна [24,26,30,31].

Тема 5. Метаморфози теоретичної історії у XX і XXI століттях.

Модерністські течії в світовій історіографії: від марксизму до неопозитивізму. Наукова революція середини XX ст. та її впливи на історіописання. Формування постмодерних тенденцій в теоретичній історії. Постмодернізм як філософська парадигма. Зміна уявлень про суб'єкт пізнання в постмодерній культурі. Сучасне трактування еволюції ідей миру та взаєморозуміння.

Література: основна [2,3,7,8,9,16,17], допоміжна [24,27,28,30].

Змістовий модуль 2. Історичне пізнання та методи науково-історичного пізнання.

Тема 6. Структура та рівні історичного пізнання.

Багатоманітність форм пізнання в сучасному світі. Теорія та емпірія в історичному пізнанні. Особливості теоретичного знання в історії. Поняття історичного факту. Проблема об'єктивності теоретичного знання. Сенсуалізм і раціоналізм в історичному пізнанні. Поняття дискурсу, парадигми та епістеми. Проблема істинності знань в площині методології історії.

Література: основна [2,3,7,8,10,12,16,21], допоміжна [23,24,25,30].

Тема 7. Етапи історичного пізнання (дослідження).

Поняття ідеальних моделей. Структура моделей історичного пізнання. Структура історичного дослідження. Підготовчий етап дослідження. Інформаційний етап. Етап реконструкції та його особливості. Сутність пояснювального етапу. Поняття наративу та

нарративний етап досліджень.

Література: основна [2,3,7,8,10,12,16,21], допоміжна [23,24,25,30].

Тема 8. Теоретико-методологічні засади історичного пізнання.

Поняття методу і методології. Класифікація наукових методів. Можливості та обмеження методів. Загальнонаукові методи. Спеціально-наукові методи. Конкретно-наукові методи та їх застосування. Постмодерні явлення про співрозмірність методу та теорії в історичному знанні.

Література: основна [2,3,7,8,10,12,16,21], допоміжна [23,24,25,30].

Змістовий модуль 3. Соціальні функції історії та антропологічні засади методології історії

Тема 9. Історія в соціокультурному просторі.

Гносеологічні та соціальні засади науки. Специфіка гуманітарного знання. Герменевтичний дискурс історії. Дискусії навколо соціальних функцій історичного знання. Функція підтримання взірців. Функція легітимізації теперішнього. Функція ідентифікації. Функція есканізму. Функція соціальної пам'яті.

Література: основна [2,3,7,8,10,12,16,21], допоміжна [22,24,25,26,27].

Тема 10. Суб'єкт історії як функція дискурсу.

Інтерпретація понять «буденна історія» та «сучасна історія» в контексті розвитку суспільства. Критерії історичності. Проблема парадигми історичного знання. Антропологічний чинник історії: зміна уявлень про його значимість. Ментальність та історична свідомість суспільства. Постмодерністські уявлення про спрямованість історичного руху. Аксиологічна складова дискусій про істину в історії.

Література: основна [2,3,7,8,10,12,16,21], допоміжна [22,24,25,26,27].

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						Заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Модуль 1													
Змістовий модуль 1. Методологія історії як наука та філософські традиції вивчення історії.													
Тема 1. Історія як об'єкт філософських досліджень.	15	3	2	-	-	10	15	-	2	-	-	13	
Тема 2. Об'єкт, суб'єкт історичного пізнання.	15	3	2	-	-	10	15	2	1	-	-	12	
Тема 3. Антична історіографія та телеологія європейського середньовіччя.	15	3	2	-	-	10	15	2	-	-	-	13	
Тема 4. Історична думка від європейського Ренесансу до Просвітництва.	15	3	2	-	-	10	15	1	1	-	-	13	

Тема 5. Метаморфози теоретичної історії у XX і XXI століттях	15	3	2	-	-	10	15	1	1	-	-	13
Змістовий модуль 2. Історичне пізнання та методи науково-історичного пізнання.												
Тема 6. Структура та рівні історичного пізнання.	15	3	2	-	-	10	12	-	2	-	-	13
Тема 7. Етапи історичного пізнання (дослідження).	15	3	2	-	-	10	15	2	2	-	-	11
Тема 8. Теоретико-методологічні засади історичного пізнання.	15	3	2	-	-	10	15	2	-	-	-	13
Змістовий модуль 3. Соціальні функції історії та антропологічні засади методології історії												
Тема 9. Історія в соціокультурному просторі.	15	3	2	-	-	10	15	2	1	-	-	12
Тема 10. Суб'єкт історії як функція дискурсу.	15	3	2	-	-	10	15	-	-	-	-	15
Усього	150	30	20	-	-	100	150	12	10	-	-	128

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Історія як об'єкт філософських досліджень.	2/2
2	Об'єкт та суб'єкт історичного пізнання.	2/1
3	Антична історіографія та телеологія європейського середньовіччя.	2/-
4	Історична думка від європейського Ренесансу до Просвітництва.	2/1
5	Метаморфози теоретичної історії у XX і XXI століттях	2/1
6	Структура та рівні історичного пізнання	2/2
7	Етапи історичного пізнання	2/2
8	Теоретико-методологічні засади історичного пізнання	2/-
9	Історія в соціокультурному просторі	2/1
10	Суб'єкт історії як функція дискурсу	2/-
	Разом	20/10

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Змістовий модуль 1. Методологія історії як наука та філософські традиції вивчення історії.	
1	Тема 1. Історія як об'єкт філософських досліджень.	10/13
2	Тема 2. Об'єкт, суб'єкт історичного пізнання.	10/12
3	Тема 3. Антична історіографія та телеологія європейського середньовіччя.	10/13
4	Тема 4. Історична думка від європейського Ренесансу до Просвітництва.	10/13
5	Тема 5. Метаморфози теоретичної історії у XX і XXI століттях	10/13
	Змістовий модуль 2. Історичне пізнання та методи науково-історичного пізнання.	
7	Тема 6. Структура та рівні історичного пізнання.	10/13
8	Тема 7. Етапи історичного пізнання (дослідження).	10/11
9	Тема 8. Теоретико-методологічні засади історичного пізнання.	10/13
	Змістовий модуль 3. Соціальні функції історії та антропологічні засади методології історії	
11	Тема 9. Історія в соціокультурному просторі.	10/12
12	Тема 10. Суб'єкт історії як функція дискурсу.	10/15
	Разом	100/128

7. Завдання для опрацювання тем дисципліни

Назва теми	Зміст завдання для опрацювання тем дисципліни	Форми контролю	Література	Кількість балів
Змістовий модуль 1. Методологія історії як наука та філософські традиції вивчення історії.				
Тема 1. Історія як об'єкт	Анотація матеріалу. Вивчення основних визначень і термінів.	Представлення анотованого матеріалу. Усне опитування.	основна [2,3,16,18,21],	5

філософських досліджень.			допоміжна [24,27,30]	
Тема 2. Об'єкт, суб'єкт історичного пізнання.	Самостійне опрацювання лекційного матеріалу. Виконання завдань практичної №2	Здача виконаних практичних завдань з захистом теоретичних положень	основна [1,3,6,8,12,21], допоміжна [24,27,30], інформаційні ресурси [1-12]	5
Тема 3. Антична історіографія та телеологія європейського середньовіччя.	Опрацювання лекційного матеріалу. Виконання практичної №3	Здача виконаних практичних завдань. Усне опитування.	основна [2,3,8,14,21], допоміжна [24,26,29,31], інформаційні ресурси [1-12]	5
Тема 4. Історична думка від європейського Ренесансу до Просвітництва.	Анотація матеріалу. Вивчення основних визначень і термінів	Представлення анотованого матеріалу. Тести.	основна [2,3,8,14,21] допоміжна [24,26,30,31]	5
Тема 5. Метаморфози теоретичної історії у XX і XXI століттях	Опрацювання лекційного матеріалу. Виконання практичної №5	Здача виконаних практичних завдань з захистом теоретичних положень	основна [2,3,7,8,9,16,17] допоміжна [24,27,28,30], інформаційні ресурси [1-12]	10
Змістовий модуль 2. Історичне пізнання та методи науково-історичного пізнання.				
Тема 6. Структура та рівні історичного пізнання.	Опрацювання лекційного матеріалу. Виконання практичної №6	Здача виконаних практичних завдань з захистом теоретичних положень	основна [2,3,7,8,10,12,16 21] допоміжна [23,24,25,30], інформаційні ресурси [1-12]	5
Тема 7. Етапи історичного пізнання.	Опрацювання лекційного матеріалу. Виконання практичної №7	Здача виконаних практичних завдань з захистом теоретичних положень	основна [2,3,7,8,10,12,16 21] допоміжна [23,24,25,30], інформаційні ресурси [1-12]	5
Тема 8. Теоретико-методологічні засади історичного пізнання.	Анотація матеріалу за темою.	Представлення анотованого матеріалу. Усне опитування.	основна [2,3,7,8,10,12,16 21] допоміжна [23,24,25,30]	5

Змістовий модуль 3. Соціальні функції історії та антропологічні засади методології історії				
Тема 9. Історія в соціокультурному просторі.	Опрацювання лекційного матеріалу. Виконання практичної №9	Здача виконаних практичних завдань. Усне опитування.	основна [2,3,7,8,10,12,16 21] допоміжна [22,24,25,26,27]	5
Тема 10. Суб'єкт історії як функція дискурсу.	Анотація матеріалу за темою. Виконання практичної №10	Здача виконаних практичних завдань. Тести.	основна [2,3,7,8,10,12,16 21] допоміжна [22,24,25,26,27] інформаційні ресурси [1-12]	10

Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання з курсу «Методологія історії» – це вид науково-дослідної роботи студента, що містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, що виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських, практичних занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Орієнтовна структура індивідуальних завдань: вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел.

Форми контролю: представлення власних індивідуальних завдань у формі рефератів, проєктів.

1. Виконати індивідуальні завдання у формі підготовки бібліографічних досліджень найвидатніших представників історичної науки. Для вивчення пропонуються біографії наступних науковців:

Ф. Анкерсміт, М. Фуко, Г. Вайт, Р. Дж. Колінгвуд, Б. Кроче, К. Гінзбург, Т. Момзен, Л. Намьєр, А. Тьєр, Г. фон Трайчке, А. де Токвіль, А. Тойнбі, Л. фон Ранке, Ж. Мішле, Т. де Ман, Е. Г. Карр, Т. Карлайл, Дж. Елтон, Й. Г. Дройзен, Ж. Деріда, Е. Гіббон, Я. Буркгардт, М. Блок, Ф. Бродель, М. Щербатов, О. Шпенглер, П. Й. Шафарик, Л. Февр, С. Соловйов, Ф. Палацький, М. Максимович, І. Лисяк-Рудницький, Й. Лелевель, М. Костомаров, В. Ключевський, М. Карамзін, Я. Длугош, Г. Т. Бокл, В. Антонович.

2. Зробити рецензію на монографію одного з сучасних зарубіжних істориків.

8. Методи навчання

У процесі вивчення дисципліни «Методологія історії» застосовуються такі методи навчання:

- словесні методи навчання, пояснювально-ілюстративний метод із використанням мультимедійних презентацій під час викладу лекційного матеріалу;

- бесіда з елементами дискусії, ситуативний підхід, бесіда за «круглим столом», «питання-відповідь»;
- проблемно-пошуковий та евристичний (диспут) методи навчання;
- дослідницький метод під час виконання самостійної роботи;
- практичні методи навчання: вправи, задачі, кейси, есе тощо;
- наочні методи навчання: демонстрація, ілюстрація, презентація, навчальні фільми, використання Jamboard, відеолекції.

9. Методи контролю

При вивченні студентами курсу «Методологія історії» застосовуються такі методи контролю:

- поточне (усне) опитування, дискусійне обговорення проблем на практичних заняттях;
- поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять, і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача освіти до виконання конкретної роботи. Поточний контроль реалізується у формі опитування, виступів, експрес-контролю тощо, перевірки результатів виконання різноманітних індивідуальних завдань тощо;
- контроль самостійної роботи, представлення презентацій;
- індивідуальне та фронтальне опитування;
- поточне тестування;
- аналіз та оцінювання результатів навчання;
- тестовий підсумковий контроль.

10. Питання гарантованого рівня знань здобувачів вищої освіти

1. «Методологія історії»: зміст поняття в світлі різноманітних наукових традицій.
2. Об'єкт, суб'єкт та рівні історичного пізнання.
3. Структура, рівні та етапи пізнавальної діяльності історика. Специфіка історичного пізнання.
4. Види пізнавальної діяльності людини.
5. Наука та наукова діяльність: характерні риси.
6. Методи історичного дослідження. Класифікація методів.
7. Проблема суб'єкта в історичному пізнанні.
8. Історія в соціокультурному просторі.
9. Поняття про наукову критику. Основні вимоги конструктивно-критичного підходу.
10. Критика історичного джерела.
11. Завдання та структура історіографічного дослідження.
12. Класифікація історичних джерел.
13. Усна історія та особливості її дослідження.
14. Розкрийте поняття про мікроісторію.
15. Методологічні пошуки в зарубіжній історіографії в ХХ ст.: основні тенденції.
16. Формування провідних теоретико-методологічних напрямків історичної науки ХІХ – початок ХХ ст.
17. Основні етапи в розвитку теоретико-методологічних основ історичної науки в європейській культурній традиції.
18. Емпіричний та теоретичний рівні пізнання в історії. Проблема історичного описання та історичного пояснення.
19. Теоретико-методологічний апарат історичної науки. Поняття та категорії як форма вираження наукових знань.
20. Істина та помилки в науковому пізнанні.
21. Порівняйте наукові тлумачення історіософії та філософії історії.

22. Охарактеризуйте основні школи філософії історії.
23. Поясніть значення історіософії у становленні фахівця-історика.
24. Опишіть особливості античної та християнської філософії історії (Платон, Аристотель, Гесіод).
25. Опишіть особливості християнської філософії історії (Фома Аквінський, Августин Блаженний).
26. Проаналізуйте сутність та суперечності сучасної ліберальної філософії.
27. Прослідкуйте розвиток філософії історії за часів Відродження.
28. Тлумачення історії французькими просвітниками.
29. Розкрийте суперечності радянської методології історії.
30. Порівняйте роль особистості та народу в історії.
31. Опишіть методи й форми історичного пізнання: спостереження, аналіз, синтез, індукція, дедукція.
32. Що означає постмодерністське розуміння історії?
33. Опишіть роль категорій діалектики в історичному пізнанні (причина і наслідок).
34. Розтлумачте сутність цивілізаційного підходу до осмислення історії.
35. Розтлумачте сутність формаційного підходу до осмислення історії.
36. Що означають лінійність і циклічність історичного процесу?
37. Презентуйте власне розуміння смислу та призначення історії.
38. Історіософський аналіз на тему: «Імперії в історії світових цивілізацій».
39. Історіософський аналіз на тему: «Роль масонів у світовій історії».
40. Історіософський аналіз на тему: «Феномен Великого шовкового шляху».
41. Історіософський аналіз на тему: «Феномен українського націоналізму».
42. Закони й закономірності в історії.
43. Характеристика методів дослідження історії культури на прикладі роботи О. Шпенглера «Сутінки Європи».
44. Методологія історії Макса Вебера.
45. Німецька школа філософії історії: Карл Ясперс.
46. Філософія історії у творчості Н. Макіавеллі.
47. Тотальна історія Ф. Броделя.
48. Започаткування школи Анналів. Вчення М. Блока і Л. Февра.
49. М. Міхновський і його «Самостійна Україна».
50. Український націоналізм у працях Д. Донцова.
51. Сучасні дослідження про проблему еволюції ідей миру, гуманізму та взаєморозуміння.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота										Підсумковий контроль екзамен	Сума
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2			Змістовий модуль 3			
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10		
5	5	5	5	10	5	5	10	5	5	40	100

T1, T2 ... T10 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Критерії оцінювання	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	Студент виявляє особливі творчі здібності, глибокі знання навчального матеріалу, що міститься в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах; вміє аналізувати явища, які вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку; застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач; володіє вмінням надавати чітку аргументовану відповідь на поставленні питання	відмінно
82-89	B	Студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи, надає лаконічну відповідь майже на всі поставленні питання; самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	добре
74-81	C	Студент вміє оперувати необхідним колом понять та категорій; узагальнювати та систематизовувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві	
64-73	D	Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, слабокє їх застосування при розв'язанні практичних завдань; аналізує навчальний матеріал за допомогою викладача, надає мало аргументовані відповіді, виправляє не всі помилки, значна кількість яких є суттєвими	задовільно
60-63	E	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні вищому за початковий, проте має фрагментарне уявлення про деякі поняття та категорії курсу; надає неповне висвітлення змісту питань; має недостатнє вміння зробити аргументовані висновки; відповіді містять значну кількість недоліків і помилок	
35-59	FX	Студент не опанував значну частину матеріалу курсу; не володіє понятійним апаратом; не опрацював базову та допоміжну літературу. Мова не виразна, обмежена, бідна, словниковий запас не дає змогу оформити ідею. Практичні навички на рівні розпізнавання	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	Студент повністю не знає програмного матеріалу, не працював в аудиторії з викладачем або самостійно; допускає суттєві помилки у відповідях на питання, не вміє застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних завдань	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. Методичне забезпечення

1. Посібники.
2. Опорний конспект лекцій по всіх темах курсу, у тому числі і для самостійного вивчення в електронному вигляді (навчальна платформа Moodle).

3. Завдання та методичні рекомендації до виконання практичних робіт (навчальна платформа Moodle).
4. Пакети контрольних завдань для підсумкового контролю (навчальна платформа Moodle).

13. Рекомендована література

Основна

1. Антонович М. Український історик: Журнал історії і українознавства. Числа 120-123. Тридцятиліття "Українського історика"/ Антонович М., Гирич І., Герус О., Дашкевич Я., Дзира Я., Домбровський О., Жуковський А.; Укр. істор. тов-во; За ред. Л. Винара.- Нью-Йорк; Торонто; К.; Л., 1994.- 356с.
2. Бойченко І.В. Філософія історії: Підручник. Київ, 2000.
3. Бондаренко Г. Історичне пізнання: питання теорії і практики. Луцьк, 1998.
4. Вжосек В. Історія – Культура – Метафора. Постановня неklasичної історіографії. Про історичне мислення. Київ, 2012.
5. Гатальська С. Філософія культури. Підручник.- К., 2005. 348 с.
6. Димитрова Л. М. Філософія історії в контексті сьогодення // Вісник НТУ України. Вип. 2. Київ, 2007. С. 20-35.
7. Доманська Е. Історія та сучасна гуманітаристика: дослідження з теорії знання про минуле / Переклав В. Склокін; редактори В. Склокін і С. Троян. Київ: Ніка-Центр, 2012
8. Зашкільняк Л. Методологія історії від давнини до сучасності. Львів, 1999.
9. Зашкільняк Л. Сучасна світова історіографія. Посібник для студентів історичних спеціальностей університетів. Львів, 2007.
10. Історична наука: термінологічний і понятійний довідник: Навч. посіб./ В. М. Литвин, В. І. Гусєв, А. Г. Слюсаренко.-К.: Вища шк., 2002. 430 с.
11. Колінгвуд Р. Ідея історії / Робін Дж. Колінгвуд. Київ, 1999.
12. Кремень В.Г. Україна: альтернативи поступу (критика історичного досвіду)/ В.Г.Кремень, Д.В.Табачник, В.М.Ткаченко.- К.: ARC-UKRAINE, 1996.- 793с.
13. Основи методології та організації наукових досліджень: Навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнтів / за ред. А. Є. Конверського. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 352 с.
14. Павленко Ю. Історія світової цивілізації. Соціокультурний розвиток людства. Київ, 1996.
15. Портнов А. Історії істориків: Обличчя й образи української історіографії ХХ століття = Historians and their Histories/ Укр. Наук. ін-т Гарвардського ун-ту; Ін-т Критики.- К.: Критика, 2011.- 240с.
16. Потульницький В.А. Україна і всесвітня історія: Історіософія світової та української історії ХVІІ - ХХ століть.- К.: Либідь, 2002.- 478с.- Бібліогр.: С.464 - 475.
17. Предборська І., Ганаба С. Філософія історії. Навч. посібник.- К.: Університетська книга, 2019, 232 с.
18. Рюзен Й. Нові шляхи історичного мислення. Львів: Літопис, 2010.
19. Тельвак В. Історіософія та методологія історії. Частина 1. Історіософія. Конспект лекцій. Дрогобич, 1999.
20. Шкільна історія очима істориків-науковців : матеріали робочої наради з моріторингу шкільних підручників / упорядник Яковенко Н. К.: Вид-во ім. О. Теліги, 2008. 128 с.: іл.
21. Яковенко Н. Вступ до історії / Н. Яковенко. – К. : Критика, 2007. – 376 с

Допоміжна

22. Бондаренко Г. Історичне пізнання: питання теорії і практики. Луцьк, 1998.
23. Бродель Ф. Матеріальна цивілізація. Київ, 1995-1998. Т.1-3.
24. Верменич Я. Локальна історія як науковий напрям: традиції й новації. Київ, 2012.

25. Верменич Я.В. Історична регіоналістика. Навчальний посібник / відп.ред. В.А. Смолій. – Київ, 2014.
26. Вжосек В. Історія – Культура – Метафора. Постановня некласичної історіографії. Про історичне мислення. Київ: Ніка-Центр, 2012.
27. Мельник Л.Г. Предмет і методологія історичної науки. Київ, 1977.
28. Мельник Л.Г. Розвиток наукового пізнання історії. Київ, 1983.
29. Павленко Ю. Історія світової цивілізації. Соціокультурний розвиток людства. Київ, 1996.
30. Прицак О. Історіографія та історіософія М.Грушевського. Київ, 1991.
31. Тельвак В. Історіософія та методологія історії. Частина 1. Історіософія. Конспект лекцій. Дрогобич, 1999.

14. Інформаційні ресурси

1. Сайт інституту історії України НАН України. Режим доступу: <http://www.history.org.ua>
2. Український інститут національної пам'яті. Режим доступу: <http://www.memo.gov.ua>
3. Головна редакційна колегія науково-документальної серії книг «Реабілітовані історією» Режим доступу: <http://www.reabit.org.ua/>
4. Методологія історії. Режим доступу: <https://cutt.ly/iTrKUIQ>
5. Національна бібліотека України ім. В. Вернадського Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>
6. Національна історична бібліотека України. Режим доступу: <http://nibu.kyiv.ua/>
7. Електронна бібліотека «Чтиво». Розділ – Історична література. Режим доступу: <http://chtyvo.org.ua/genre/istorychna/books/>
8. Книги та підручники з історії України та всесвітньої історії. Режим доступу: <https://nibu.kyiv.ua/>
9. Бібліотека текстів з історії української культури, першоджерела з історії української літератури та мови, історії України. Режим доступу: <http://izbornyk.org.ua/>
10. Електронна бібліотека з історії України та всесвітньої історії. Режим доступу: <http://www.history.vn.ua/>
11. Лікбез. Історичний фронт. Режим доступу: <http://likbez.org.ua/ua/>
12. Міжнародний комітет історичних наук. Режим доступу: <https://www.cish.org/index.php/en/>
13. Instytut Pamięci Narodowej (Польща). Режим доступу: www.ipn.gov.pl/